

Esoterische Kring 1969-1970
Nummer 5 - 19 januari 1970

LOGICA

(Inleiding)

Goedenavond vrienden,

Wij heiben vanavond een spreker, die het op zijn manier over de logica zal hebben. De logica is een eigenaardig iets, zeker wanneer je haar gebruikt voor geestelijke zaken. Want tenslotte is logica niets anders dan een hanteren van oorzaak- en gevolgreeksen. Het trekken van conclusies, die gebaseerd zijn op vaststaande feiten.

Nu bestaat er geestelijk niet veel wat vast staat. De grote moeilijkheid is altijd weer, dat wij komen te staan tegenover een onbekende wereld, zeker als mens. Dat wij omtrent die onbekende wereld een aantal veronderstellingen hebben en dat wij daarnaast bepaalde dingen aanvoelen en dan formuleren wij ons aanvoelen naar onze veronderstellingen als een zekerheid. Zekerheden bestaan er geestelijk niet. Dat is ook begrijpelijk, omdat de geestelijke wereld uit zich heen zekerheden keurt. Zij kent slechts de voorstelling en door de voorstelling, de mogelijkheid tot contact en communicatie en daarmee het ontstaan van een wereldbeeld. Maar dat is zo sterk afhankelijk van het eigen ik, dat geen zekerheid bestaat behalve de zekerheid die gebaseerd is op het eigen 'ik'. En u zult begrijpen, wanneer wij dus met geestelijke zaken proberen logisch te denken, dat wij die eigen waarde, de eigen persoonlijkheid, de eigen inhoud gaan formuleren in algemene termen. En dat is al de eerste fout. Wij kunnen een innerlijke waarde nooit algemeen formuleren op een zodanige wijze, dat zij voor een ieder en voortdurend van kracht zal zijn. Anders gezegd: er is dus geen zekerheid. Deze zekerheid voelen wij dan misschien innerlijk nog aan, maar wij hebben dan een reeks verklaringen voor onszelf gevonden voor het leven, voor bepaalde aspecten van het leven en daaruit bouwen wij dan een visie op omtrent de werkelijkheid, waarin wij leven. En die werkelijkheid zal heel aardig hanteerbaar zijn, zolang ze in onze eigen wereld zal liggen. Maar op het moment, dat ik veronderstel, dat die werkelijkheid elders ligt en voor mij niet controleerbaar is, kan ik in feite alles wel zeggen. Maar de veronderstelling plus deze veralgemeende opstelling van mijn eigen gevoelens en erkenningen, voeg ik nu samen en maak daarvan een thesis. Een punt van waaruit ik verder een logische opbouw ga plegen.

Er is wel eens gezegd, dat de inleider van deze avonden eigenlijk 1'avocat du diable is. Ik voel mij niet als een advocaat, zeker niet een voor de duivel, ofschoon advocaten, naar ik aanneem, zelfs pleiten voor de duivel en zijn moer, maar wat mij betreft zou ik hier graag mijn eigen visie willen geven, al is het alleen maar om een vergelijking te maken.

Ik stel: er bestaat geen enkele definitieve geestelijke wereld. Er zijn geen begrenzings tussens werelden en sferen te vinden, daar elke grens, die voor ons bestaat, uit ons eigen bewustzijn voortkomt. Dat is een stelling, die voor mij een zekerheid is. Voor u is het een veronderstelling en blijft dit.

Nu stel ik dan verder: zodra ik probeer te komen tot een indeling, deze werelden met een vaste begrenzing daarvan en tracht te komen tot een vaststelling van kwaliteiten voor die werelden, ga ik uit van iets dat niet constateerbaar en niet vastlegbaar is, dan op grond van een persoonlijk bewustzijn.

Wanneer ik zeg: ik heb lief, dan kan die liefde ongetwijfeld zinvol zijn voor mij. Maar kun je ze uit elkaar rafelen? Kun je zeggen, wat die liefde nu eigenlijk constitueert? Ik geloof het niet. Daar kan een attractie bij komen tussen twee mensen, op zuiver materieel plan. Daar kunnen gevoelens van verwantschap zijn op grond van gespreksuitwisselingen en vaak zelfs op grond van misverstanden. Daar kan de wijze, waarop men elkaar in het milieu aanvult, een rol bij spelen. Eveneens kan een rol spelen de status, die men in elkaar of dankzij elkaar tracht te bereiken. Kortom: er zijn zoveel dingen, die tezamen dat complexe geheel liefde uitmaken, dat wanneer iemand zegt: liefde is dit of dat, hij eikenlijk alleen voor zichzelf kan spreken.

Dan mag ik dus ook voor geen enkele andere waarde, die in feite emotioneel is, een dergelijk systeem gebruiken van algemene uitdrukking Ik mag niet beweren, dat ik het weet.

Wat meen ik? Ik zie het leven in de eerste plaats als een continuïteit. Voor mij is het gehele leven dus één geheel, waarbij dingen als geboorte en dood eigenlijk geen rol spelen. Ze zijn voor mij eerder een kwestie van bewustzijn of projectie van bewustzijn, dan feiten die in mijn persoonlijke werkelijkheid een rol spelen. Dan zie ik verder in die totaliteit van leven dus wel mijn eigen persoonlijkheid, maar ik besef, dat deze slechts een reflex is van een zeer klein deel van de totaliteit. En ik weet, dat bij de verplaatsing van het licht bij wijze van spreken de reflex zal veranderen, zodat ik voortdurend een ander ben. Ik ben niet mijzelf in de zin: ik kan mijzelf omschrijven, ik ben slechts mijzelf in de zin: ik identificeer mij met elke vorm, die ik door welke omstandigheid dan ook, aanneem.

Omdat voor mij dus geen begrenzungen bestaan, meen ik, dat het niet mogelijk is om een begrenzing aan te geven b.v. tussen een mens en God. Ik geloof niet, dat het mogelijk is een begrenzing aan te geven tussen licht en duister. Ik meen, dat alle dingen, die wij als different ervaren alleen different zijn door onze waarneming, door onze beoordeling. En daarmee heb ik al heel veel gezegd omtrent hetgeen er voor mij waar is. Of het voor u waar is of waar kan zijn, weet ik niet. En daarin ligt ook een zekere logica. Ik erken immers, dat u anders bent dan ik ben. U leeft op dit moment onder andere omstandigheden. U hebt een andere voorgeschiedenis. U hebt een ander concept van het heelal zowel als van uw eigen wezen. En toch is voor u waar, wat u op het ogenblik denkt en bent. Probeer dit eens na te gaan en u zult al heel gauw ontdekken wij kunnen eigenlijk niets zeggen, behalve over onszelf.

En nu komt de gastspreker, die zijn godsbegrip eigenlijk primair heeft gesteld en dat heeft geformuleerd. Hij heeft gezegd: kijk eens, wij leven en God leeft naar ons toe. God is het, die zich in ons projecteert, dus wij hebben er niets mee te maken, wat wij zelf zijn of willen, wij moeten slechts weergaven zijn van de Goddelijke projectie. Van zijn standpunt uit waarschijnlijk helemaal juist en logisch, maar van mijn standpunt uit absoluut onlogisch. Wanneer God zich in mij projecteert en God is de alomvattende waarde, dan kan ik mij n.l. niet voorstellen, dat er iets in mij kan bestaan, dat niet uit God voortkomt, zodat het totaal van mijn wezen een Goddelijke projectie is en ik helemaal niet te maken heb met iets in mij, dat dus niet van God komt en iets, dat wel van God komt.

Een ander punt, waar vroeger deze gastspreker ermee geworsteld heeft, is God en duivel, Het bekende dualisme, dat men zoekt omdat men nu eenmaal niet anders weet. Men kan zich de tegenstellingen niet verklaren, is niet bereid te erkennen, dat ze uit het eigen wezen voortkomen en heeft dus voor beide tegendelen een personificatie nodig. Maar wanneer je logisch wilt zijn en je gaat uit van een duivel, dan ga je ook uit van een schepping Gods. Dan impliceer dus dat God gelijktijdig de bouwer en de vernietiger is. Dat hij gelijktijdig de wetgever is, die het goede eist en de verleider, die ons het slechte aanbeveelt. Ik meen, dat dit niet logisch is en zeker niet vanuit ons standpunt. Wanneer wij komen in het meer mystieke, dan zijn er ogenblikken dat wij niet weten, wat wij zijn of wat wij doen. Het bestaan op zichzelf wordt niet meer vanuit het ik geformuleerd, het wordt alleen maar beleefd. Ik meen, dat deze mystieke belevingen kenmerkend zijn voor de onlogische waarheid. Want het is onlogisch te zeggen, dat ik in een mystieke verrukking mijzelf niet ben en gelijktijdig vanuit mijzelf beschrijf, wat ik dan wel ben geweest. Dan moet er een waarnemer zijn, die waarnemer ben ik. Dientengevolge ben ik veel. Ik meen, dat er een vervreemding is van het ik en geen opheffing en dat wij in die mystieke beleving een werkelijkheid betreden, die ons eigen is. Wederom iets in tegenstelling met de vroegere beweringen van onze spreker, die zei, dat de mystieke beleving de uitverkiezing is van God, waarbij wij voor een ogenblik in God worden opgenomen, terwijl wij daarna weer terugkomen tot onszelf. Voor mij een onaanvaardbaar iets. Wanneer ik in God ben en ik ga in God op en het is een actie van God, dan kan God mij uitwerpen En hij kan mij opnemen. Maar wanneer ik gelijktijdig poneer, dat mijn hele leven gebaseerd is uit God en op God en uit God bestaat, dan betekent een uitwerping uit God een uitblussing. Aangezien ik nog steeds voortbesta, ben ik nog steeds in God. Een verandering van mijn persoonlijk besef is aansprakelijk voor de mystieke beleving. Niet iets anders.

En nu zegt u: die inleider wordt vervelend. Dat zijn de meeste inleiders, want een inleider is n.l. iemand, die veel probeert te zeggen over dingen, waar hij eigenlijk minder over te zeggen heeft dan degene, die hij, inleidend, van spreektijd pleegt te beroven. Maar ik heb de opdracht

om voor u een beeld te ontwikkelen van mijn eigen denken en misschien ook om een contrast te geven tegenover een lezing waarin mystiek en logica op zo'n vreemde wijze verweven zijn.

Mystieke verrukking wordt altijd gezien als iets afzonderlijks, d.w.z. een beleving, die los staat van het materiële. Ik ben zo vrij om dat op grond van mijn eigen ervaringen te betwijfelen. Ik meen eerder, dat de mystieke verrukking en beleving voortkomen uit hetgeen je bent, uit je omstandigheden, uit je beleving en ik meen zelfs te mogen stellen, dat daarbij heel vaak materiële belevingen en spanningen bepalend zijn voor de mystieke ervaring. Wanneer dat het geval is, sta ik ineens met de handen in het haar wanneer ik nu moet beweren, dat het God is, die mij een ogenblik opneemt.

Ik heb met deze gastspreker een enkele keer kunnen spreken. Dat is een groot voordeel, want nu weet je tenminste wie je moet inleiden. Maar deze spreker is aan de ene kant voor mij een fantastisch lichtende figuur. Hij is wijzer dan ik, want hij omvat méér dan ik. Maar hij drukt het uit op een wijze, die voor mij niet aanvaardbaar is. En daarmee is er een conflict geboren, dat mij juist misschien als inleider geschikt maakt. Het conflict van uiting. Wij zeggen dingen, die wij niet menen, omdat wij menen, dat wij onze bedoelingen alleen daardoor duidelijk kunnen maken. Wij vervalsen heel vaak de innerlijke waarden, om daarvoor een aanvaardbaar beeld voor anderen tot stand, te brengen. Op het ogenblik, dat ik godsdienst, godsbeleving en het gehele terrein van het occulte en het paranormale ga samenvatten in een menselijke logica, vervals ik dus de werkelijkheden van die wereld, want wat ik beleef kan ik niet uitdrukken in logica. Ik gebruik de logica om anderen aanvaardbaar te maken wat ik ben en wat ik beleef. Door deze vervalsing meen ik, dat de waarde van de beleving als zodanig teloor gaat.

In de pauze wilde ik deze gastspreker vragen of hij zo goed zou willen zijn een ogenblik met u te spreken zonder logica. Volkomen onlogisch, desnoods onsamenhangend, om waar te maken, wat er in hem bestaat. De onsamenhangende beelden, die de wereld ons voor goochelt, kunnen wij natuurlijk altijd weer in een vast rijtje rangschikken. Maar op het ogenblik, dat wij dat gedaan hebben, is de betekenis ervan voorbij. De associaties, d.w.z. de persoonlijke interpretatie van de verschillende fragmenten die ons bereiken, chaotisch als ze zijn, vormt in ons een directe beleving en een directe beleving impliceert m.i. toch ook wel begrip, hoe vaag dan ook. Om deze spreker te kunnen begrijpen hebt u heel weinig aan logica. Wanneer hij met u wilt spreken over de kosmische krachten en hun verhoudingen, dan komt hij aandragen met iets, dat vol zit met engelen en heerschappijen, de verbindende krachten en een de andere kent komt hij aandragen met een feitelijk natuurkundig heelal, waarin wel andere dimensies bestaan, maar waarin die dimensies op zich redelijk zijn en aan eigen wetten gehoorzamen. Hij schijnt niet te beseffen, dat hij dan tot een personificatie komt van bepaalde werelden.

Wanneer ik over Mars spreek en ik doe dat astrologisch, dan ken ik eigenschappen toe aan iets, dat wel bestaat en ik geef een naam aan iets dat wel bestaat, maar daarmee heb ik niets gezegd omtrent het wezen van het bestaande, Mars is een wereld. Wanneer ik die wereld ga behandelen als een persoonlijkheid met eigenschappen, dan vervreemd ik mij niet alleen van de werkelijke inhoud van die wereld, maar ik leg mijzelf ook associaties op t.a.v. die wereld, die onjuist zijn. Hier heb ik voor mijzelf altijd geprobeerd een uitweg te vinden. U zult dat waarschijnlijk zelf ook doen. Er zijn ogenblikken, dat u zegt: ik luister maar niet. Heel verstandig, want er zijn ogenblikken, dat je geconfronteerd wordt met iets, dat je niet aan kunt en i.p.v. dat nu te gaan aanpassen aan hetgeen je wel aankunt, kun je beter even niet luisteren. Wat overblijft heeft dan wel een hiaat, maar dat hiaat zal je op je eigen wijze waarschijnlijk redelijker en juister vullen, dan iemand, die probeert om de argumenten van een ander zo ver te verwringen, dat ze passen in zijn eigen kader.

De noodzaak om logisch te redeneren bestaat volgens mij alleen dan, wanneer wij een technische mogelijkheid of afleiding willen maken. Wanneer ik een botje neem van een of ander prehistorisch dier, dan kan ik aan de hand van dat botje via een zekere logica gaan bepalen, hoe het dier er moet hebben uitgezien. Dat die afleiding niet helemaal juist is, weet ik wel. Maar het maakt de zaak voorstelbaar, En omdat ik het beeld van dat dier nodig heb om mij een flora en fauna van het verleden te kunnen voorstellen, moet ik daar wel mee werken. Ik moet dus werken met dergelijke op logica gebaseerde projecties. Zodra ik hetzelfde proces in de wereld wil gaan gebruiken, loopt het mis. Wanneer ik dus nu een been neem en ik ga op grond van dat been de koe reconstrueren dan ken ik al een koe en ik ben niet in staat om die

specifieke eigenschappen nu helemaal te bepalen aan de hand van dat bot, zodat ik mijn koe tot een deferente koe, een gepersonifieerde koe maak, die te midden van een menigte koeien kenbaar is. Doe ik dit wel, dan kom ik tot fouten, omdat ik een onderscheid wil maken.

Hopeloos gepraat, maar ik vind het veel hopeloziger, wanneer ik te maken krijg met een ingedeelde wereld, waarin God een bepaald punt in de ruimte is en gelijktijdig een persoonlijkheid, waarin die God zichzelf splitst in krachten en die krachten dan afzonderlijke persoonlijkheid en naam hebben en toch gelijktijdig ergens identiek zijn met de bron en van daaruit weer een hele reeks afleidingen ontstaan, allemaal met bijzondere namen en eigenschappen, die ik niet eens kan bewijzen en ik dan op grond van dit alles te bepalen, hoe mijn verhouding tegenover God is. Dat is voor mij onmogelijk.

Wanneer ik een verhouding tegenover God wil stellen en God is de bron van alle dingen, dan kan mijn relatie alleen met God zijn. Ik kan voor die God een bepaalde vorm schuiven. Ik kan b.v. spreken over Jezus Christus en ik kan zeggen: Jezus Christus, Gods zoon. De mens Jezus is voor mij de personificatie van het Goddelijke of van een aspect van het Goddelijke. Maar dan moet ik gelijktijdig toegeven, dat een relatie, die ik tussen mijzelf en die Jezus veronderstel, niet noodzakelijk een gelijkwaardige relatie betekent met God. Ik heb dan afstand geschapen. En het scheppen van afstand tussen jezelf en de Godheid lijkt mij volkomen verkeerd, daar ons contact in de wereld voortdurend met die God is. Wanneer elk aspect uit het Goddelijke voortkomt, is elk contact dat ik heb een contact met het Goddelijke. Of ik dit nu als zodanig erken of niet - en dat is belangrijk - mijn persoonlijke erkenning bepaalt mijn wereld. Maar ze bepaalt niet de waarde van die wereld in werkelijkheid. De conclusies die ik kan trekken, zijn natuurlijk vele. En op het gevaar af, dat u mij van onsamenhangendheid gaat beschuldigen, ga ik een aantal conclusies trekken. En daarbij ga ik gebruik maken van die logica en wel de soort logica, die onze gastspreker er op na houdt.

1. In den beginne was het Woord. Het Woord is dus de uiting van de godheid. Dan moet ik zeggen In het begin was de uiting van de godheid en daaruit is alles voortgekomen. Dan is het geheel een reflex van een uiting van de godheid. Wanneer ik God erken in zijn schepping, erken ik slechts de Goddelijke uiting en niet het Goddelijke wezen zelf. Dat is de stelling. Daar staat voor mij tegenover: de godheid, die ik achter het woord, veronderstel, is geen zekerheid, het woord als zodanig is een begrip. Dat begrip kan alles omvatten, maar of dat begrip alles voortbrengt, weet ik niet. Wanneer ik dus mijn eigen relatie met het woord of met de schepping wil formuleren, kan ik nooit uitgaan van: In den beginne was het woord en dus was er iemand, die het sprak. Ik kan alleen uitgaan van het standpunt: er was het onbekende, waaruit ik ben voortgekomen en dit onbekende is voor mij een in mij werkzame factor.
2. Wij moeten in geloof de godheid aanvaarden, daar de wil van de godheid op ons wordt afgedrukt. Deze wil van de godheid is belangrijker dan ons eigen wezen en in een voortdurende gehoorzame aanvaarding van deze wil kunnen wij komen tot een vervulling van de Goddelijke bedoeling.

Een stelling, die ik letterlijk heb genomen uit één van de toespraken van onze gastspreker. Ik stel:

1. Wanneer God alle dingen scheidt, scheidt hij mijn totaliteit. Elk verdelen van die totaliteit in wel toegestane en niet toegestane dingen is dus reeds de ontkenning van een deel van de godheid.
2. Wanneer God alleen gehoorzaamheid eist en mij het gelijktijdig het vermogen tot denken geeft, is die God strijdig in zichzelf. Dientengevolge kan ik die God niet aanvaarden. Is God echter een wezen, dat consequent is of wetmatig in zichzelf, dan zal het geheel van de mogelijkheden die ik gekregen heb, ook onmiddellijk behoren tot de wil van die God en behoeft ik dus een selectieproces daarin toe te passen op grond van een Goddelijke wil of inspiratie.

U ziet op die manier gaat het er anders uitzien. Een stelling, die eveneens onze vriend erg dierbaar was indertijd, klinkt, wanneer je haar logisch probeert te formuleren, als volgt: "God is kracht. Dientengevolge is Gods kracht in alle dingen, daar God alle dingen in stand houdt. Dan zal de kracht van God in alle dingen kenbaar zijn. Wanneer ik deze kracht niet erken, vloeit daaruit voort dat ik dus mijn God niet ken. Daarom moet ik de kracht van God in alle dingen trachten te kennen." Een redenering, waar tegenover ik stel:

Wanneer Gods kracht in alle dingen is, is het voor mij niet mogelijk om deze kracht op verschillende wijzen te formuleren. Zij is alom aanwezig en voor mij dus niet afzonderlijk kenbaar of meetbaar. Ik zal mij moeten beperken tot de voor mij kenbare verschillen en waarden en de Goddelijke kracht ten hoogste zien als mijn eigen vermogen om daarboven de voor mij gekende mogelijkheden uit in te grijpen te veranderen of te reageren.

Een reeks van stellingen, zoals u ziet, die een zekere logica niet ontberen, maar die met een zelfde logica aantastbaar zijn. Ik meen, dat wij de werkelijkheid niet met logica kunnen benaderen. Ik meen, dat wij slechts door de logica onze reeds bestaande werkelijkheid voor onszelf aanvaardbaar kunnen maken. Ik meen, dat wij de in ons aanwezige erkenningen of vermoedens op grond van logische redenering zullen durven uiten, waar wij zonder dit daartoe niet komen of misschien ons deze niet voldoende duidelijk realiseren. Maar ik meen, dat de wereld in zich zelf onlogisch is. Zoals het leven onlogisch is. Ik meen, dat de samenhangen, die er bestaan, geen reële samenhangen zijn, die op wetten gebaseerd kunnen worden. Althans niet op wetten, die voor ons kenbaar zijn. Ik ben ervan overtuigd, dat het geheel van de werkingen in het leven en van de krachten in het leven moet worden vertaald als een niet voor ons te rangschikken of in volgorde te plaatsen geheel, waarbinnen wij ons bewegen op een wijze, waardoor voor ons deze waarden voortdurend kunnen veranderen. Voor óns.

En daarmee kom ik tot het diepste van mijn eigen geloof, mijn eigen denken. Ik heb verschillende sferen doorlopen, zoals u waarschijnlijk zult beseffen. Ik heb vanuit die sferen geprobeerd te werken en tenslotte ben ik ook tot het werken op deze manier op uw wereld gekomen. Ik geloof, dat mijn activiteit in uw wereld of elders niet het uitvloeisel is van naastenliefde of noodzaak, maar dat zij voor mij bestaat uit het bewijzen van mijn eigen bestaan. De taak is dus bijkomstig. Het feit, dat ik de taak verricht, geeft mij een gezicht, dat ik zelf kan kennen. Ik meen, dat ik dit gezicht nodig, heb, omdat ik moet beseffen vanuit mijzelf. Dat kan ik alleen doen, wanneer ik mijzelf zekere eigenschappen toeken. Die eigenschappen toekennen zonder bewijs voert tot een voortdurende frustratie. Ik kan de verschijnselen niet juist realiseren, zodat ik dus eigenlijk, wanneer ik tot u spreek, niet alleen u probeer een les te geven, maar in feite probeer mijzelf waar te maken tegenover mijzelf.

En ik meen, dat dit voor alle schepselen in zekere mate moet gelden. Bewijzen kan ik het niet. Ik geloof, dat je de meeste dingen in je leven geestelijk en anderszins doet, omdat je daardoor jezelf een figuur geeft, dat je jezelf kunt aanspreken. Dat je relaties met je wereld, die je in een actie a.h.w. meer specifiek stelt, alleen maar bedoeld zijn om het gevoel van verbondenheid met het bestaan, met de wereld waar te maken. Voor mij is verbondenheid het essentiële punt van geestelijke beleving, het essentiële punt van stoffelijk bestaan. Ik meen zelfs, dat het de werkelijke zin is van het zijn voor ons. Hoe die verbondenheid tot uiting komt, is minder belangrijk. Het enige belangrijke is, dat wij een beeld van onszelf ontwerpen en dat wij dat beeld ergens in de wereld kunnen terugvinden. Wanneer ik door de eeuwigheid heen werk en leef zoek ik in feite naar mijzelf. Ik ontmoet steeds een deel van mijzelf, maar het is mij niet genoeg en daarom probeer ik steeds weer een ander beeld van mijzelf te krijgen. Voor mij is het leven een caleidoscoop, waarin ik de bestanddelen, die in mij bestaan, voortdurend onder een andere samenvoeging zie, totdat ik iets vind, waarin ik voor het ogenblik althans kan zeggen: dit ben ik.

De motiveringen, die je op aarde hebt, zijn natuurlijk mede verbonden met allerlei materiële waarden, maar de persoonlijkheid, die binnen die stof reageert en werkt, die doet dat toch volgens mij uit de behoefte om zichzelf waar te maken. Dan is ook het totaal van uw stoffelijke relaties, uw arbeid en ook het feit dat u soms niet wenst te arbeiden, mede het product van de manier, waarop u uzelf wilt zien.

Daarmee kom ik tot het laatste punt, dat voor mij van belang is, het is mijn leven, mijn theorie. U moogt er rustig anders over denken. U kunt alleen zelf leven.

Ik heb zo het gevoel, dat al de dingen, die ik ken of meen te kennen en alle dingen, die ik werk of waarin ik meen te werken, eigenlijk al deel zijn van mijzelf. Ik heb het gevoel, dat ik niet op zoek ben in een kosmos naar mijn ideale ik, maar dat ik ronddool in mijn ideale ik, in een wanhopige poging om eindelijk de plattegrond ervan te vervaardigen, zodat ik mij erin thuis kan voelen. Ik ben als de man, die door het huis gaat, in de hoop, dat hij het huis wordt. Ik ben als de man, die het plan van de tempel bestudeert, om eens zozeer deel ervan te worden, dat hij de tempel is. Er schijnt geen einde te zijn aan het bestaan, ik heb het

tenminste niet kunnen erkennen er ook niet kunnen ontkennen, dat het mogelijk is en daarom denk ik zo, dat voor ons het enige denkbare einde van het bestaan is het ogenblik, dat wij één zijn geworden met het ik, waarin wij onszelf zoeken.

Zelfrealisatie, mits daarmee het ik volledig gerealiseerd is, impliceert voor mij het ophouden van levensfuncties, van uitingsnoodzaken. Het is geen opgaan in het Niet, maar het is een eenvoudig staken van activiteit: Alle contacten, die ik leg in het proces van mij zelf zoeken, leg ik dus in en vanuit mijzelf, Oók wanneer de relaties met anderen reëel zijn. Ze worden voor mij alleen in mijn eigen persoonlijkheid, in mijn eigen ik gerealiseerd. Wanneer ik die eenheid voor een ogenblik visualiseer, dan heb ik een visioen, onverschillig hoe dat visioen verder is ingedeeld. Wanneer ik voor een ogenblik die eenheid aanvoel, heb ik een mystieke beleving, onverschillig hoe ik die later omschrijf, of waaraan ik ze toeken. En wanneer ik deze eenheid met mijzelf voor een ogenblik als mogelijkheid zie kom ik, geloof ik, tot de onlogische logica, waarbij de hele zin van het bestaan weliswaar wordt teruggebracht tot mijzelf, maar gelijktijdig alle wereld, die ik ken, elke mogelijkheid die ik bezit, een verantwoordelijkheid tegenover mijzelf is geworden. Juist omdat ik mij moet uiten om mijzelf te kennen, ben ik verantwoordelijk voor die uiting. Want doe ik ze verkeerd, dan kom ik tot een verkeerd beeld van mijzelf.

Arbeid is, zeker vanuit de geest, een proces van zelfprojectie om het ik te leren kennen. Maar een verkeerde projectie betekent een verkeerde erkenning van het ik en daardoor een disharmonisch effect in de persoonlijkheid. .

Misschien wat ingewikkeld, maar wanneer je komt te staan tegenover een spreker, die logica en mystiek, godsdienst en theologie door elkaar husselt tot een wereldbeeld, waarin ik mijzelf niet kan terugvinden, dan moet ik proberen om daar tegenover mijzelf uit te drukken.

In die poging, nooit helemaal geslaagd natuurlijk, om mijzelf uit te drukken, schep ik n.l. de mogelijkheid mijzelf zelf ook in de door mij afgewezen betogen van die gastspreker terug te vinden. Wanneer ik de tegenstelling heb geformuleerd, die in mij bestaat, kom ik, in hetgeen waartegen ik mij heb gesteld, nog steeds tot een erkenning van mijzelf. Zelferkenning lijkt mij het grootste doel, waarover je esoterisch kunt spreken. Niet de eenvoudige zelfkennis, die eigenlijk een klein beetje met zelfverheerlijking gepaard pleegt te gaan maar de zelferkenning, waarbij de relaties van je eigen wezen of beter nog, tussen de delen van het bestaan, waaruit je wezen is opgebouwd, duidelijk wordt. De samenhang vinden tussen alle werelden en sferen en alle leven, waaraan je deel hebt, maar dan ook de samenhang vinden op een manier, waardoor je geen van die levens, van die werelden of van die sferen behoeft te ontkennen of als afgedaan te beschouwen, maar waardoor zij alle gezamenlijk als één geheel beleefbaar worden. Want eerst dan leen ik mijzelf, zoals ik werkelijk besta. Dat is mijn visie.

U krijgt zo dadelijk de gastspreker. U kunt zich nu gaan ontspannen. Ik hoop, dat u in hetgeen ik gezegd heb geen reden ziet, om onze gastspreker zo hoog te schatten, dat hij boven uw kritiek staat of hem zo laag te schatten, dat u meent met zijn wezen en zijn visie geen rekening behoeft te houden. Want het is inderdaad een gast die de moeite waard is. Zoals alle dingen de moeite waard zijn, wanneer je jezelf eruit wilt leren kennen. Ik wens u sterkte voor hetgeen u nog te wachten staat. Een heel genoeglijke avond verder.

LOGICA

(gastspreker)

Goedenavond vrienden,

Nadat ik door de inleiders zoals dat gebruikelijk is, een klein beetje voor schandaal ben gezet, kan ik wel zeggen, dat ik mij bijzonder op mijn gemak voel. Want tenslotte: als iemand probeert je slechte kanten naar voren te halen, dan val je meestal mee en anders val je tegen.

Daarnaast heb ik een verzoek gekregen om nu eens niet-logisch te spreken. Nu weet ik niet of je onlogisch kunt spreken. Ik weet wel, dat er veel vreemde vormen van logica bestaan, zoals mijn voorganger ongetwijfeld bewezen heeft. Maar uiteindelijk moeten wij de zaak

beredeneren en hoe kunnen wij het geheel beredeneren, wanneer wij geen gebruik maken van een reeks van argumenten die in elkaar grijpen. Het is natuurlijk heel erg mooi om te zeggen: voor mij is het zus of zo. Maar zelfs in de conclusies, die je trekt, moet een zekere logica schuilen, anders heeft het geen zin iets zeggen. En voor mij is de hele geschiedenis van God en al wat daarmee verbonden is, in de eerste plaats toch wel een geschiedenis, die je moet kunnen uitspreken, waar je over moet kunnen denken. Ik geloof natuurlijk in God, dat is duidelijk. En misschien heb ik vroeger in een God geloofd, die een klein beetje kleiner was, een klein beetje miezigerig dan de God, die ik vandaag zie. Maar of je God nu mieziger ziet of niet, het blijft God. En daar ik weet, dat ik met God als geheel niets kan doen, want God als geheel is te groot voor mij om mee te werken, om iets mee te doen - moet ik toch wel proberen om brokstukken te vinden, waarmee ik wel iets kan doen. God is het onbekende, zegt men. Ik zou zeggen: God is het deel van het totaal, dat voor ons onkenbaar is. Want God is een naam, die wij gebruiken en wanneer ik spreek over de Vader, dan maak ik uit dat voor mij onbekende deel gelijktijdig een voortbrenger en een beschermer. God is mijn beschermer. Dat wil niet zeggen, dat ik ontken, dat God ook in andere dingen aanwezig kan zijn; dat betekent alleen, dat ik die God, die ik niet kan beschrijven en waarin ik niet kan doordringen, beschouw als een welwillende macht tegenover mij. En aangezien ik zo weinig weet van het leven en zo weinig kan beseffen van de totaliteit, is het voor mij natuurlijk erg belangrijk, dat ik mijn relatie met het onbekende op de een of andere manier vaststel.

En dat doe ik dan maar door op mijn manier te redeneren. En dan zeg ik: ik ken te weinig van de wereld. Dat onbekende draagt in zich ongetwijfeld ook een begrip van alle dingen die er zijn. Wanneer ik dus wil weten hoe ik in dat geheel juist moet reageren, dan zal ik mij moeten verlaten juist op die dingen, die ik niet ken. Op de onbekende God. Op deze Vader, op deze figuur, die mij beïnvloedt. En dat wil dus zeggen, dat de betekenis van alles, wat ik doe in het leven, een beetje anders ligt, dan ik dat zelf - menselijk misschien of vanuit de geest - kan beredeneren. Er zijn andere mogelijkheden en andere betekenissen dan die ik ken. En die kent de Vader. Die kent de God, waaruit ik voortkom. En deze God zal dan mij ongetwijfeld als deel van Zijn schepping willen helpen om juist te handelen, om juist te denken, en juist te reageren. Maar dan moet ik wel beginnen met die God eerst te aanvaarden. Die God is voor mij dan een gezaghebbende macht. Misschien is het mijn eigen onvermogen, dat mij daartoe gebracht heeft, maar God is voor mij een totaliteit waaruit ik leven moet, waaruit ik werken moet. En laat die God dan maar eens in mij spreken. En als die God tegen mij zegt, dat is niet goed; dan betekent dat, dat het voor mij niet goed is. Voor een ander kan het weel goed zijn. En wanneer die God tegen mij zegt: dat is goed, dan doe ik dat omdat ik het gevoel heb, dat ik daarmee op de meest juiste manier tegenover het geheel van alles, wat er bestaat en wat ik ben of ooit zal worden, handel. Ik geloof niet, dat het zo dwaas is, om Gods gezag te aanvaarden boven alle andere dingen. Wanneer je niet aan een God gelooft, is het wat anders, maar als je niet aan een God gelooft, dan sta je toch ook weer voor het onverklaarbare van de orde en de regel, zelfs van het menselijke bestaan en alle waarden, die daarin zijn. Dan moet je daar toch weer een verklaring voor vinden en waarom zou ik ingewikkelde verklaringen gaan zoeken ergens in het verleden, wanneer er één allesomvattende verklaring is, die God heet?

Ik weet wel, ik maak mij hier schuldig aan een betoogtrant, die onze vriend hier een beetje onjuist of onlogisch-logisch zou vinden, maar ik heb uiteindelijk niets te maken met zijn oordeel, dat is zijn zaak. Ik heb - als ik zijn stellingen goed heb gevolgd - hem horen zeggen: wij moeten alles zien vanuit onszelf. Dan zeg ik: vanuit mijzelf? Ik ken mijzelf niet eens. Ik weet niet wie ik ben. Ik probeer er iets van te begrijpen, maar ik weet het niet. Hoe moet ik vanuit mijzelf logisch gaan redeneren en reageren? Dat kan ik niet.

Ik kan wel redeneren vanuit een hypothese. Een hypothese, die God heet of die de volmaakte persoonlijkheid, het superego wordt genoemd of een andere naam heeft. Ik moet ergens beginnen. En dat begin geeft mij dan de mogelijkheid om een idee op te bouwen, een aanvaarding op te bouwen en vanuit die aanvaarding te leven. Of vanuit die aanvaarding voor mijzelf iets waar te maken. Wanneer ik begin met te zeggen: alles is onwaar, dan kom ik er niet toe om waarheid te vinden, maar wanneer ik voorlopig stel: dit zal waar zijn en ik geef daarvoor mijn argumenten, dan is het niet noodzakelijk waar, maar door mijn argumenten, door het stellen van de waarheid, wordt voor mij een onderscheid mogelijk tussen wat dan wel waar is en niet waar is, al is dat alleen maar volgens mijn argumentatie. Ik kan verschil

maken. Ik heb een tegenstelling nodig. En dan kunt u mij verwijten, dat ik denk aan een God en een duivel.

Oh zeker, ik ben gegroeid sedert de tijd, dat ik erover heb zitten debatteren en boeken erover heb geschreven, maar er is iets, dat voor ons goed is en er is iets, dat voor ons kwaad is. Er zijn dingen die ons trekken naar wat wij zelf toch wel voelen als minder goed en er zijn dingen, die ons proberen te helpen naar hetgeen wij goed noemen. Mag ik dan s.v.p, die dingen een naam geven? U hoeft toch niet het gehele leven in vaagheid te laten? Wanneer ik zeg: God is er, dan zeg ik daarmee iets dat ik niet ken, Maar dat wat ik niet ken, heeft randverschijnselen. Er zijn dingen bij, die ik wel kan vinden. Dan geef ik die een naam en dan noem ik ze aartsengel, ik noem ze tronen, heerschappijen. En ik ken ze een naam toe. Niet omdat ze zo heten, maar omdat ik iets moet hebben om mee te beginnen en om mee te werken en dan bouw ik van daaruit mijn tuin van God op. Ik weet wel, dat het niet echt zo is, maar wanneer ik eenmaal heb gezegd: zo zie ik iets vanuit het Goddelijke en ik zie een bode vanuit het Goddelijke, er is een communicatie vanuit God naar de mens, dan noem ik die Gabriël. En er is een strijdvaardigheid. Er is een ingrijpende kracht vanuit God en die noem ik Michaël. Dan heb ik daarmee niet gepostuleerd, dat er twee wezens zijn, maar dan heb ik daarmee gezegd, dat er twee krachten bestaan en ik heb die krachten geestelijk een vorm gegeven want zo kan ik ze aanvaarden, zo kan ik ze begrijpen. Dan kan de bode voor mij het symbool worden van mededelingen, die ik in mijzelf vanuit het Goddelijke meen te zien. Dan kan die strijder degenen zijn, die mij helpt, wanneer ik zelf tekortschiet om toch te overwinnen

Het is natuurlijk ergens een persoonlijke kwestie, dat geef ik graag toe, Maar hoe moet ik, wat ik ben, wat ik leef en wat ik denk aan een ander voorleggen, wanneer ik niet zeg: zo is het. Als ik zeg: zo is het voor mij, dan luisteren ze niet eens. En ik heb zo graag, dat ze naar mij luisteren, want wat ik persoonlijk beleef is volgens mij de moeite waard ook voor een ander. Als ik begin te redeneren: er is een noodlot en dat noodlot brengt mensen bij elkaar, dan drijft het mensen van elkaar. Dat noodlot brengt allerhand situaties tot stand, dan zeggen veel mensen: dat is waar. Maar als ik zeg: er is God en God doet dat, dan zeggen ze: nee, dat kan niet. Waarom? Is God dan iets anders dan het noodlot? Het noodlot is datgene, wat wij niet begrijpen en God is dat, wat wij niet begrijpen. De Vader, die wij zien, beleven en voelen, is dat onbekende dat in ons leven allerhand dingen door, waarmee wijzelf geen raad weten. Zeker, dan kan er iets gebeuren, dan kan er een crisis komen, dan kan er ineens een slag vallen. En dan zeggen wij: we hadden het liever anders gehad, waarom moet het nu zo? Maar het zal zijn reden hebben. Kunnen wij dan door ons te verzetten tegen het gebeuren iets veranderen? Alleen wanneer wij aanvaarden wat er is, wanneer wij leven met wat wij voelen, dat de Goddelijke bode ons zegt, wanneer wij werken met de kracht, die desnoods vanuit het Goddelijke achter ons voelen, dan kunnen we iets bereiken. Maar dat moeten wij altijd doen op het moment dat het er is.

Wat heb ik aan de vaagheid, waarmee je een mooie opbouw pleegt, die zegt dat eigenlijk niets te zeggen is? Wanneer alle mensen, die iets wilden uitvinden, precies op dezelfde manier hadden gehandeld, dan zouden ze toch zeker niet zo ver zijn gekomen? Hoe vaak zijn de mensen wat begonnen op een totaal verkeerd punt en hebben ze iets bereikt wat definitief goed en juist en kenbaar was, al juist het misschien wat anders dan ze wilden? Maar vindt u het niet dwaas, dat iemand in een laboratorium begint met een of ander fantastisch recept om goud te maken en dat hij dan ophoudt met antimonium. Dan zegt men toch: Goed. Maar dat heeft hij dan toch gevonden. Mijn laboratorium is dat van de geest. Mijn laboratorium is dat van God en zoals een ander zijn elementen samenvoegt zonder misschien te weten, wat ze zijn, zo voeg, ik mijn engelen bij elkaar en mijn tronen en heerschappijen, Zo meng ik Goddelijke krachten en demonische ingrepen door elkaar. En er zal een resultaat komen en dat resultaat zal mij zeggen wat leven is.

Het is aardig om te dromen over een totaliteit, waarin ik leef en ik kan alleen in mijzelf leven. U merkt, dat ik goed geluisterd heb. Het is heel aardig erover te praten. Wat heb ik eraan? Wat maakt het voor verschil uit of ik ronddool in mijzelf of in een wereld, die God desnoods speciaal voor mij gecreëerd heeft? Ik sta in de wereld en ik moet erin leven. Ik moet werken met de krachten die er zijn en ik ben niet in staat om alle dingen te kennen, te beseffen, om ze samen te voegen op een manier, waardoor ik ze beheers.

Er is een kracht, die dat kennelijk beheerst en dat is God, dat is de Vader. Mag ik dan a.u.b. zeggen, dat de Vader degene is, die mijn leven beheerst? Dan zeggen ze: nu ja, hij droomt.

Mysticisme is een dwaasheid. Waarom eigenlijk? Wanneer ik in de stilte van de overpeinzing mijzelf verlies en ik vind iets, waarvoor ik geen woorden heb, iets wat ik niet kan omschrijven of uitdrukken, maar wat leeft, wat mij kracht geeft, wat mij vreugde geeft, dat mij zegt: zo is het ergens goed om te zijn. Is dat geen beloning genoeg? Moet ik dan al dat mystieke beleven, dat innerlijk beleven, losmaken van wat ik ben? Als ik vanuit een meditatie op een bepaald punt, vanuit een discipline, vanuit een gebed, kom tot dit contact met een wereld, die ik niet ken, de beleving ervan, moet ik dan maar zeggen dat heeft geen samenhang? Of mag ik misschien zeggen, dat die discipline mij in contact heeft gebracht met iets hogers?

Mystiek is iets waar veel mensen hun neus voor ophalen. In mijn dagen precies eender. Of je was een heilige of een dwaas. Ik heb toevallig geluk gehad, ze hebben mij zelfs per ongeluk heilig verklaard en ik kan het ze niet kwalijk nemen, want ik weet niet alles omtrent de kosmos en zij wisten niet alles over mij. Maar het belangrijke van mijn mystieke beleving is geweest, dat ik kon spreken met God. Dat ik een dialoog kon vinden met het onbekende. Nu weet ik wel, dat ik die dialoog misschien onjuist heb weergegeven, dat ik ze te vroom heb gemaakt en dat ik ze heb aangepast aan bepaalde regels, dat weet ik wel, maar had ik het dan anders kunnen doen? Was het beter geweest, als ik het niet gedaan had? Zou ik moeten verloochenen wat ik ben en wat ik leef en beleef, alleen omdat ik niet de middelen heb om het volledig juist uit te drukken? Ik geloof, dat elk begin een begin is en ik geloof, dat dat voor u precies hetzelfde is.

We zitten hier bij elkaar en de één denkt een beetje méér aan God dan de ander. Sommigen van u houden zich meer aan de geest en andere misschien aan engelen. Dat zijn geen belangrijke verschillen. Het belangrijke is, dat wij weten, dat er onzienlijke krachten zijn. Krachten die op de één of andere manier een vorm krijgen, met eigenschappen waardoor wij verwantschap met ze kunnen voelen. Belangrijk is, dat wij weten, dat er iets groters is, iets hogers, waartoe wij behoren. En wanneer wij van daaruit redeneren, kunnen wij wel degelijk een logische structuur opbouwen. Wanneer ik aanneem, dat er een God is en dat die onbekende God, die Vader, mij zegt dat ik op een bepaalde wijze moet leven, dan moet ik voor mijzelf de regels vinden, waardoor ik dit voor mijzelf voortdurend weer waar kan maken. U kunt toch niet in de steeds vervagende herinnering van één ogenblik van verrukking altijd weer dezelfde weg en dezelfde waarheid terugvinden? Je moet juist dat moment vastleggen. Je moet het omzetten, desnoods in regels en reglementen, wanneer het niet anders gaat, opdat je een houvast hebt, opdat het niet teloor gaat. De eeuwigheid, waarover zoveel wordt gesproken, en het eeuwig durende nu, zoals ook door zovelen in de geest wordt beweerd, is niets anders dan het bestaan, waarin ik ben, maar ik kan niet een eeuwigheid beleven. Al ben ik duizendmaal eeuwig, ik leef in de tijd en in die tijd moet ik proberen de korte ogenblikken, dat ik aan die tijd even ontsnapt ben, vast te leggen. En ik moet leven op een wijze, waardoor ik voor mijzelf dit contact met een minder tijdkende wereld voortdurend kan herbeleven. Al is het maar in een gebed, al is het maar in een bepaalde handeling. Ik geloof niet, dat iemand het recht heeft om dergelijke dingen eenvoudig terzijde te schuiven.

Vroeger zou ik waarschijnlijk met een veel grotere zekerheid gesproken hebben. Dat is ook heel begrijpelijk, want de mensen zijn over het algemeen het meest zeker over de dingen, waar ze het minst van weten. Zo was het met mij ook het geval. Maar al ben ik dan veel ouder geworden, er zijn in uw tijd eeuwen voorbijgegaan en in mijn tijd zijn er vele veranderingen op de wereld geweest, ik blijf nog steeds ergens contact houden met de Vader. God spreekt nog tot me. Misschien dat God tot mij spreekt met de woorden, die ik aan God toeken. Maar voor mij is dit een uiting van god, voor mij is het de mogelijkheid het onbekende, het grote te beleven. Nog steeds. Moet ik dan zeggen: dat past niet? En wanneer ik het zo beleefd heb en ik moet proberen het vast te leggen, ik moet weer proberen het een gestalte te geven, waardoor het bij mij is, waardoor ik die God kan terugvinden, mag ik er dan geen stellingen over verkondigen?

Natuurlijk is het dwaas om stellingen op te bouwen, ik weet het. Maar ik heb zo vaak gezien, dat je om een tempel te bouwen steigers nodig hebt. En soms blijft zo'n kathedraal of kerk jarenlang, in de steigers staan. De bedoeling is, dat ze later worden afgebroken. Dat wat overblijft is het Godshuis. Maar zolang er gewerkt wordt, staan er steigers. Mijn logica kunt u beschouwen als de steigers voor de kerk, die ik probeer te bouwen. En wat is mijn logica dan? Mijn logica is, er is een God. Deze God is ons aller Vader. Dan moeten wij als kinderen aan die Vader gehoorzaam zijn. En in de gehoorzaamheid aan die Vader behoeven wij niet te vragen

hoe wij zelf oordelen over hetgeen hij ons zegt. Dan moeten wij uitvoeren wat Hij ons zegt te doen, omdat Hij méér is dan wij en Hij méér weet dan wij. En in ons leven zullen wij dan alles, wat de Vader ons opdraagt te doen - of wij het gaarne doen of niet - volbrengen. Om ons op deze wijze waardig te tonen aan die Vader. Dat is mijn logica.

Mijn logica is, dat je niet hoeft te vechten over het al of niet waar zijn van een leer. Wanneer je gelooft in een Christus - onverschillig of die nu in Jezus geleefd heeft of niet - is alleen het bestaan van een verpersoonlijkte Goddelijke liefde voor ons de aanleiding tot het beleven van datgene, wat wij op aarde hebben gezien als die liefde. Dan moeten wij de Christus niet alleen maar navolgen op een verre afstand, dan moeten wij trachten dat te leven, wat die Christus is geweest. Dan moeten wij niet proberen alleen de lessen te verkondigen, die de Christus heeft gegeven, wij moeten proberen ze zo uit te leggen, dat ze echt worden voor ons. Zelfs wanneer we fouten maken. Want ik meen, dat het beter is fouten te maken en te werken, dan uit angst om fouten te maken, niets te doen.

Men heeft mij gevraagd u een beeld te geven van wat voor mij belangrijk is en om daarbij nu eens mijn beredeningen achterwege te laten. Ik doe mijn best en elke keer komt er toch meer iets bij, waardoor ik probeer uit te leggen, waarom het zo is. Hoe kan het anders? Ik sta hier in een onbekende wereld. Rond mij flitsen lichten. Rond mij is duister en licht tegelijk soms. Ik zie sterren geboren worden en vergaan in een razend tempo en gelijktijdig zie ik een atoom zich gedragen als een zonnestelsel bijna oneindig, de tijden lopen door elkaar. Hoe moet ik dat waarmaken, hoe moet ik dat zeggen. Dat is toch niet te zeggen? Ik zoek beelden, maar die beelden zijn de werkelijkheid niet en ik weet, dat ze de werkelijkheid niet zijn. Maar in dat flitsen, in dat voortdurend verder jagen van het Zijn, dat als een soort van eeuwige kringloop of als een soort strip van Möbius voortdurend verandert en toch hetzelfde blijft, voel ik God. Maar het gekke is, dat al die dingen die ik zie en beleef in al die waarden, die voor mij waar worden, samenkomen tot dat ene begrip dat God heet. En het wonderlijke is, dat God spreekt. Hij spreekt met het totaal van het Zijn en ik versta hem wel niet helemaal, maar de klank alleen zegt rij. Ik ben misschien als een huisdier, dat luistert naar de stem van zijn baas, de woorden niet begrijpt en toch ergens aanvoelt wat nodig is. En zo voel ik mij geladen met die kracht en ik voel mij vreugdig dat ik erbij ben. Ik ben misschien alleen maar een hond, die kwispelstaart omdat de baas thuis is Ik weet het niet. Maar één ding weet ik wel; het is geluk.

Ik weet, dat de totaliteit een voortdurend vergeten is, niet van jezelf, maar ergens van alle belangrijkheden, die je met jezelf hebt geassocieerd. Ik weet, dat leven klinkt zoals een kristallen glas kan zingen soms, wanneer je het even aanraakt op het ogenblik dat je die Vader, die Eeuwigheid accepteert en even vergeet er verder over na te denken hoe het nu eigenlijk in elkaar zit. Maar ik weet ook, dat wanneer ik dan terugkeer, wanneer ik dan weer leef in een wereld, wanneer ik weet spreek met anderen, wanneer ik weer betekenis wil hebben als persoonlijkheid - want ik kan helaas nog niet zonder - dat ik dan moet zeggen: zo was het. Ik moet zeggen: zo was het, want zonder dit blijft het in mij opgesloten. -En wanneer ik leven in mij draag en krachten van leven, wanneer ik weet, dat het licht in mij is, totdat het haast overloopt in een sproeiende zonnegloed, dan mag ik toch niet de sluis dichtgooien? Dan mag ik toch niet zeggen: ik heb niets meer te zeggen? Want ik kan niet precies zeggen hoe het is. Dan zeg ik wat ik denk en probeer te zeggen wat ik voel. Dan voeg ik de dingen bij elkaar. Dan smeed ik er een beeld van en dan zet ik het gloeiend van beleven neer en dan zeg ik: Kijk, dit is er ook. Er is méér, maar dit is er ook. Dan probeer ik op die manier ergens wat ik ben in wat ik leef, te zien als deel van alle anderen.

Wanneer ik spreek over de Vader, dan spreek ik niet alleen over mijn Vader, dan spreek ik over de Vader van alle dingen en ik iets beleef uit die Vader en in de Vader dan is dat voor mij een beleving, die met de gehele wereld in verband staat. Dan is er niets dat er niet mee te maken heeft. Ik veroordeel niemand, die zich niet bezighoudt met de stellingen, die ik verkondig. Ik zou dwaas zijn om dat te doen. Maar deze stellingen zijn een weg, zijn mijn weg naar het licht; zijn mijn uiting van het licht. Moet ik dan zeggen: ze bestaan niet?

En zo is het met u. U bent hier bij elkaar. U bent hier mensen onder elkaar en u leeft als mensen en een enkele keer denkt u wel eens aan iets hogers, een enkele keer zoekt u in uzelf ergens iets van eeuwigheid of een voortbestaan of wat anders en dan komt er soms een gevoel en dat kun je niet vastleggen, dan kun je niet zeggen: zo is het. En toch, als je het alleen maar in jezelf begraaft wat je bent en wat je leeft, dan ben je dood. Dat wat je bent, moet uitvloeien in de wereld, omdat de kracht, die in je werkt, in die hele wereld is, overal in

elk ding. Spreek dan over die dingen en desnoods, wanneer je het niet helemaal zeggen kunt, zeg het dan maar ten dele.

Maak waar het licht, dat in je leeft. Vraag je niet af hoe het morgen zal zijn en hoe het gisteren geweest is. Nu is God er. Goed, laat die God dan in je werken en wanneer die God een ogenblik weer verder af schijnt, geef Hem gestalte, geef Hem vorm, opdat Hij niet teloorgaat. Laat niet de eeuwige waarde, die in jezelf geprojecteerd wordt, verloren gaan in een jacht van minuten. Soms hebt u dat Hogere, soms hebt u even dat gevoel. Waarom het dan voorbij te laten gaan? Waarom dan niet te zeggen: dit is van mij? Dit leeft in mij. Dat is mijn band met al het bestaande. En zeg dan niet tegen jezelf: zullen ze mij gek vinden of niet, of is het netjes of niet of hoort het of niet. Ben ik een ketter of een gelovige, wanneer ik het zeg. Vraag u alleen maar af: is het waar? Elk ogenblik is kostbaar, maar een ogenblik kan zijn kostbaarheid alleen ontlenen aan onze werkelijke beleving, die inhoud geeft aan alle dingen. God de Vader, Die zover af schijnt, komt dichtbij en de dialoog met die God wordt mogelijk, omdat daardoor wat ik ben en wat ik doe op elk moment zijn betekenis krijgt.

Wanneer ik zeg: Oh, mijn God, ik weet het niet meer, wat ik denken en geloven moet. Geef mij belofte. Dan vraag ik niet: God help mij te geloven wat anderen zeggen, dat ik moet geloven. Dan zeg ik doodgewoon: geef mij een zekerheid in mijzelf en als ik die krijg, dan is dat een geschenk. Dan is het datgene, waarmee ik mijn dagen zal boetsen. Als ik zeg: mijn God, ik ben een zondaar, dan bedoel ik daar niet mee, dat ik zo slecht ben. Dan bedoel ik alleen: God ik voel, dat ik niet pas bij datgene wat u wilt, dat ik ben en dan probeer ik daardoor voor mijzelf te beseffen wat ik moet zijn.

Vrome termen zijn er genoeg. Vrome termen zijn er zoveel, wanneer je preekt tot de mensen, dan luisteren ze naar je woorden. Maar wat je zeggen wilt, verdwijnt vaak in de galm. Maar de enige werkelijkheid is wat je zeggen wilt. Wat er in je bestaat. Ik ben iets, ik ben niet alleen iemand, ik ben iets. Ik weet niet precies wat ik ben. Oh, ik ken mijzelf, ik heb een gestalte, ik heb een figuur, een inhoud, een gedachte, maar ik ben méér dan dat. Ik ben iets. En dat iets moet leven. Niet alleen maar de figuur, die ik mijzelf schep. Ik moet niet alleen maar het beeld zijn, het boegbeeld van een trots fregat, ik moet ook de zeilen zijn, waardoor de wind het schip voorwaarts kan stuwten. Ik moet een reeks van spanten zijn, die samenhouden de planken, waardoor een stukje droog land door het water kan vlieden. Ik kan niet alleen uiterlijk zijn. Ik moet alles zijn. En als ik alles wil zijn, dan kan ik het alleen door mijzelf kenbaar te maken. En mijzelf kenbaar maken is méér dan woorden zeggen. Dat kan zijn een reeks van stellingen opbouwen. Dat kan zijn een reeks van beschrijvingen geven. Dat kan zijn gebeden geven of mijn dialogen met het oneindige weergeven als gesprekken tussen God en mij. Die dingen zijn voor mij waar. Ze zijn mijn werktuigen, waarmee ik mijzelf zoek en vind. Dat iets, dat ik nog ben.

En nu begrijpt u misschien, waarom ik aan de ene kant een verdediger ben van de logica, ook in de theologie, ook in de kerkelijke leer, ook in de geestelijke waarden, en aan de andere kant besef, hoezeer ze een werktuig is. Er zijn veel mensen, die het werktuig verwarren met het werk. Het werk is mijzelf te worden. De werktuigen, die ik daarvoor gebruik, zijn de werktuigen die ik hanteren kan, waarbij ik pas. Dat is het licht waarmaken, maar niet alleen waarmaken, maar het aanpassen, het gestalte geven, waardoor het leeft. Voor mij, met mij en in mij, bij mij, voortdurend. Dat is de uitschakeling van de ogenblikbeleving om hem te maken tot een totale beleving en daaraan moet je je hele wezen aan opofferen. Dat gaat niet anders. Je kunt niet zeggen: ik wil vandaag zus en morgen zo, je wilt zoveel. Maar boven die wil staat je ik, wat je bent, wat je werkelijk zou moeten zijn. En daar is het, waar die stem van God je raad geeft. En noem het dan de stem van het geweten, het resultaat van een dressuur. O, ik ken al die termen. Geef er dan maar de naam aan, die je het liefste hebt, maar besef, dat dat hetgeen is, waardoor je jezelf waar moet en kunt maken. Wanneer je een geweten hebt - en dat geweten heeft niets met God te maken - dan is het nog steeds iets, wat aangeeft hoe jij gericht moet zijn en dan moet je met dat geweten je weg door de wereld vinden. En anders niet. Want anders ben je jezelf niet meer, dan ben je voortdurend met jezelf in strijd. Dan vernietig je jezelf. Een stad, die tegen zichzelf verdeeld is, valt. Een mens, die tegen zichzelf verdeeld is, valt evenzeer. Jezelf zijn en waar zijn, dat is voor mij de essentie.

En al ben ik er waarschijnlijk niet in geslaagd u op een plechtstatige en deftige manier te vertellen wat ik theologisch denk - o, ik ben ervan overtuigd dat er een heilige drie-eenheid is

- niet dat er drie goden zijn, maar dat er voor ons drie functies zijn, waarop wij ons leven kunnen richten en waaruit wij kunnen leven. Ik ben ervan overtuigd, dat er engelen zijn. Niet dat ik al die wezens ken en hen een bijzondere functie wil toekennen, maar er zijn krachten, die zich aan ons vertonen, die invloed op ons hebben, die met ons werken, die voor ons leven, misschien zijn het delen van mijzelf, die ik in God heb teruggevonden, hoe zal ik het kunnen zeggen, maar ik weet dat ze bestaan. En omdat ze voor mij bestaan, moet ik ermee kunnen werken, moet ik ze een plaats geven.

Het is een dwaasheid om altaren op te richten voor onbekende goden. Voor mij. Maar het is evenzeer een dwaasheid om werkelijkheden te ontkennen, omdat je geen altaar op wilt richten. Wanneer u gelooft in een heilige, dan is het niet belangrijk of die heilige bestaat, het is belangrijk wat die heilige voor u betekent. Want dat is datgene wat u erkent in God en wat u erkent in de werkelijkheid. En als u dat naar u toe kunt trekken, dan maakt u het waar. Misschien zou u uw eigen hartklop kunnen beheersen en regeren, maar wanneer u gelooft, dat er een kracht is, die het voor u doet en u voelt u verbonden met die kracht, dan is die beheersing er en dat is belangrijk. Dit is gewoon menselijk.

Maar zou dat dan niet voor de geest mogen en gelden? Uit de grenzeloze wereld trek ik mijn grenzen, omdat ik het grenzeloze niet kan beseffen, naar delen van het grenzenloze wel, wanneer ik zo maar omgrenzen kan. Ik kan niet rekenen met oneindigheden. Maar vaarmer ik in de oneindigheid een deel afperk, dan kan ik dat misschien leren kennen en daarmee kan werken. Nu weet ik wel, wanneer ik zeg: dit is oneindigheid dat er meer is. Maar hoe kan ik tot een begrip komen wanneer ik niet eerst een deel leer kennen? Ik moet groeien, groeien in mijn begrip en in mijn vermogen. De veelheid van de dingen, die ik kan beschouwen misschien. En in dit groeien vind ik kracht. En geloof me, één ding: deze kracht is mij nooit ontkend, nooit ontzegt, zo is er altijd geweest. Zoals ik geleefd heb op aarde en zoals ik gestorven ben op aarde de laatste keer, zo leef ik voort in de sferen, uit diezelfde kracht, met diezelfde kracht, met datzelfde licht.

En daarom zeg ik tot u: vraag u af waar uw God is, maar probeer niet uw God te omschrijven. Probeer alleen maar iets te beleven. En als u een methode vindt, waardoor u die beleving waar kunt maken, zeg dan: die beleving is belangrijk. Baseer u erop. Maak er desnoods een verhaal van, een redeneren, dat geeft niet, als je God maar terug kunt vinden. Daarom zeg ik tegen u: bidden is geen dwaasheid. Zelfs wanneer er geen God is, die ons hoort, Want wat wij zeggen, maken wij waar voor onszelf. Dat geven wij gestalte en vorm. Dat geeft ons de mogelijkheid iets te erkennen. Dat geeft ons de mogelijkheid onszelf misschien terug te vinden, maar net zo goed de mogelijkheid om dat onbekende aan te voelen. Je verwantschap met het onbekende is voor ons noodzakelijk, omdat wij daardoor pas de betekenis van het bekende gaan begrijpen. En het reguleren van het bekende en het vermoeden is noodzakelijk, omdat wij alleen op deze wijze binnen onze beperkingen kunnen komen tot een meer blijvend en ook vanuit ons bestaand contact met het onbekende, met het oneindige. Dat is voor u net zo goed waar als voor mij.

Noem het dan mystiek, noem het theorie of logica, noem het wat anders, wat geeft het? Geeft de naam iets, wanneer u de kracht hebt? En die kracht is er. Die kracht kunt u beleven. Elk van u afzonderlijk. Ieder op zijn eigen wijze. Maar er zijn wetten en regels, die voor de meeste mensen misschien gelijk gelden. Wees daarom niet bang om in regels en wetten vast te leggen wat u beleeft. Misschien dat een ander daardoor zijn weg tot het oneindige vindt. Belangrijker dan alles is, dat wij de weg vinden naar God. Dat wij de verbondenheid met de Vader vinden. En al hetgeen wij zijn en doen kan alleen daaruit zijn zinrijkheid ontleen.

Een boodschap, die u misschien wat anders had verwacht. En mijn tegenspeler zal mij zo dadelijk wel zeggen, dat ik niet helemaal aan zijn bedoelingen tegemoet ben gekomen. Maar daar zal ik dan tegenover stellen, dat ik geprobeerd heb een gelijke eerlijkheid te vinden als hij. Zelfs wanneer ik daarbij laboreer aan dezelfde zelfmisleiding, die ik misschien verkeerdelijk bij hem meende erkend te hebben. Vindt u diezelfde openheid tegenover uzelf. Ik geloof, dat u daaruit zult leren, dat er altijd een kracht is, die met u is. Dat u daaruit zult leren, dat er altijd wegen en mogelijkheden zijn om intenser en beter te leven. Om meer eeuwig te leven, zelfs als mens, in menselijke tijd en in een menselijke wereld. Ik hoop voor u, dat u die weg kunt vinden, want dat is het enige, dat werkelijk zin geeft aan het bestaan, geloof ik.

Goedenavond.